

ریحانه موسوی

نگارخانه «هنگام». این روزها میزبان نمایشگاهی از آثار هنرمندان جوان است؛ نمایشگاهی با سبک و تکنیک آزاد که شامل آثاری در حوزه های نقاشی و حجم می شود. در گوشه ای از نگارخانه، دو بوم بزرگ کنار یکدیگر جای گرفته اند که هرکدام صحنه ای پرچرب و جوش را به تصویر کشیده اند. چند تابلوی کوچک و آرام نیز در بخشی دیگر به چشم می خورد. اما در میانه این فضا، نقاشی بزرگی توجه مخاطبان را به خود جلب می کند؛ دو جسم

انسانی درهم تنیده، روی ملافه های چین خورده. چند قدم آن طرف تر، روی پایه ای سفید، تلفن زرد رنگی قرار دارد که سطحش را لایه ای ضخیم از کپک و پوسیدگی پوشانده است. سیمش شل و بی جان آویزان است و رنگ زردش زیر بافت سبز و خاکستری گم شده؛ تلفنی که روزی واسطه صدا و ارتباط بود و اکنون کاملاً خاموش و منزوی به نظر می رسد. یکی از نقاشی ها نیز نمای بالا به پایین یک حمام خالی را نشان می دهد؛ سینک قرمز، کاشی های سبز و اشیای پراکنده روی زمین؛ فضایی صمیمی و روزمره که در آن انسان غایب است و فقط ردپای حضورش باقی مانده است. بزرگ ترین نقاشی این نمایشگاه، انبوهی از چهره های آشفته و زنده است. بوم، کاملاً پر از صورت هایی است که روی هم افتاده اند؛ برخی با لبخندهای بزرگ و برخی با نگاه های اخم آلود. به طور کلی، این آثار برخاسته از دنیای درونی هنرمندان است که مخاطب را به واکاوی درونی سوق می دهد.

● ۱۲ اثر هنری از ۱۰ هنرمند

نجمه امینی، برگزارکننده نمایشگاه «پیرامون»، آن را پروژه ای دنباله دار بیان کرد و گفت: نخستین نمایشگاه را سال ۱۴۰۱ در تهران و دومین نمایشگاه را سال ۱۴۰۳ برگزار کردیم. اکنون نیز سومین نمایشگاه در حال برگزاری است و قرار است این رویداد هر دو سال یک بار برگزار شود. وی هدف از برگزاری این نمایشگاه را شناسایی استعداد های هنری بیان کرد و افزود: بیشتر هنرمندان شرکت کننده جوان هستند و در این نمایشگاه، بر اساس طرح آن، به پیرامون هنرمندان می پردازیم تا بتوانیم بازتاب زمان و مکانی را که در آن زندگی می کنند، در آثارشان پیدا کنیم.

امینی توضیح داد: در این رویداد هنری، ۱۰ هنرمند با ۲۲ اثر حضور دارند. سبک و تکنیک آثار آزاد است و هرکدام از هنرمندان به سبک مورد علاقه خود پرداخته اند.

● برگزاری نمایشگاه های هنر سخت شده است

وی درباره وضعیت هنر و برگزاری نمایشگاه در مشهد گفت: در شرایط امروز کشور، هنرمند مانند خود نوعی هنر است؛ زیرا قیمت وسایل بسیار افزایش یافته. فروش آثار هنری سخت شده و رخوت و ناامیدی در جامعه حاکم است. هرکسی به اندازه توان خود دست به خلق اثر می زند، اما به طور کلی وضعیت خوب نیست.

امینی اظهار کرد: از دی ماه سال گذشته قرار بود چند نمایشگاه برگزار کنیم، اما همه نمایشگاه ها به تعویق افتاد. اکنون نیز برگزاری چنین رویدادهایی سخت است؛ زیرا بازخورد ها بسیار عجیب است، اما ما همچنان ادامه می دهیم.

تکاهی به نمایشنامه «رادیو گفت و گو» از اریک بوگوسیان

نقد هایی به رسانه، جامعه و چیز های دیگر

خادم

«رادیو گفت و گو» نمایشنامه ای است با رویکردی انتقادی به رسانه، شهرت و انزوا در جامعه مدرن. این اثر نوشته اریک بوگوسیان، نمایشنامه نویس و بازیگر ارمنی تبار آمریکایی، نخستین بار سال ۱۹۸۷ روی صحنه رفت که با استقبال چشمگیری روبه رو شد و همان سال به مرحله نهایی بخش درام جایزه معتبر پولیتزر نیز راه یافت.

داستان درباره مجری یک برنامه رادیویی شبانه به نامه بری چمپلین است که در برنامه اش به نام «رادیو گفت و گو» از طریق تلفن با آدم هایی خشمگین، تنها، متعصب، شکست عاطفی خورده یا در میانه یک بحران روانی صحبت می کند و از دل این گفت و گو ها که مجری آن را با هوشمندی و البته بددهنی پیش می برد و هدایت می کند، خشونت پنهان در جامعه، تنهایی آدم ها و اعتیاد و نیازشان به شنیده شدن رو می آید. بری از اینکه با آدم های آن طرف خط که از طیف های مختلف جامعه هستند، تحقیر آمیز برخورد کند لذت می برد. البته به مرور می فهمیم بری هم شخصیتی بهتر از آدم های آن طرف خط ندارد و آدمی است آسیب دیده که با مشکلاتی دست به گریبان است که شاید سعی دارد با تمسخر دیگران آن ها را پنهان کند.

در زیر لایه دیالوگ های میان طیف متنوع تماس گیرندگان با مجری برنامه رادیویی، نقد هایی به رسانه، رابطه بیمارگونه مخاطب و سلبریتی، فرهنگ مصرف گرایی و تجاری سازی رسانه، انزوا و تنهایی، نژاد پرستی و خشونت مطرح می شود. این اثر را پیش بینی کننده فضای قطنی شده رسانه های امروزی، از توییتر تا پادکست ها تا برنامه های تلویزیونی دانسته اند.

یک سال پس از روی صحنه رفتن این اثر، الیور استون، کارگردان صاحب نام آمریکایی، فیلمی براساس آن ساخت که نقش اصلی اش را نویسنده نمایشنامه یعنی اریک بوگوسیان بازی کرد. این فیلم هم نقدهای مثبتی گرفت، هر چند در گیشه موفق نبود.

رادیو گفت و گو / نوشته اریک بوگوسیان
ترجمه امیر امجد / نشر رایید، ۱۴۰۵ / ۱۰۸ صفحه / ۲۷۰ هزار تومان

نگاهی به مستندهایی که حضور زائران خارجی در راهپیمایی اربعین را روایت کرده اند

روایت هایی جهانی از جاده عشق

دارند. شخصیت های اصلی این فیلم ها نیز خبرنگاران، هنرمندان، فعالان فرهنگی، دیپلمات ها، تازه مسلمانان و زائرانی از اروپا، آمریکای لاتین و کشورهای آسیایی هستند که با پیشینه های فرهنگی متفاوت، برای نخستین بار در پیاده روی اربعین حضور یافته اند. همین زاویه نگاه متفاوت، این آثار را از بسیاری از مستندهای مناسبتی متمایز کرده و به آن ها جنبه ای بین المللی بخشیده است.

گردهم می آورد. همین گستردگی جغرافیایی و تنوع فرهنگی، اربعین را به سوزه ای جذاب برای ساخت مستند تبدیل کرده است. به طوری که بسیاری از مستندسازان طی سال های گذشته تلاش کرده اند تصویری متفاوت از این اجتماع عظیم ارائه دهند. در میان انبوه آثار تولید شده، گروهی از مستندا به طور ویژه بر حضور زائران خارجی در راهپیمایی اربعین تمرکز

شکیبا افخمی راد

راهپیمایی اربعین رامی توان یکی از بزرگ ترین اجتماعات مذهبی سالانه جهان دانست؛ رویدادی که هر سال میلیون ها زائر با زبان ها، فرهنگ ها و حتی ادیان مختلف را برای عرض ارادت به امام حسین^(ع) در مسیر نجف تا کربلا

درنگ

دیپلماتی که حقیقت را از نزدیک دید

مستند «سولکا، به کارگردانی روح ا... اسدی کیادهی، روایتگر سفر «سولکا آگودلو باوئیستا»، دیپلمات ونزوئلایی به کربلا در ایام اربعین است. او با تصویری که پیش تر از رسانه های بین المللی درباره عراق و امنیت این کشور دریافت کرده، وارد این سفر می شود. اما در طول مسیر با واقعیتی متفاوت روبه رو می شود. دوربین فیلم تغییر نگاه این دیپلمات را به تدریج ثبت می کند و مخاطب نیز همراه او با جلوه هایی از همدلی، مهمان نوازی و حضور گسترده زائران آشنا می شود. مهم ترین ویژگی مستند، روایت بدون اغراق و مبتنی بر تجربه شخصی شخصیت اصلی است که باعث شده اثر از قالب گزارشی صرف خارج شود.

بازتاب تأثیرات اربعین در آمریکای لاتین

یکی دیگر از آثار روح ا... اسدی کیادهی، مستند «روز چهلم» است که به سفر فعالان فرهنگی و رسانه ای آمریکای لاتین به عراق می پردازد. ویژگی مهم این مستند آن است که روایتش تنها به حضور این افراد در اربعین محدود نمی شود، بلکه پس از بازگشت آنان به کشورهایشان نیز ادامه پیدا می کند. مخاطب در مستند «روز چهلم» شاهد فعالیت های فرهنگی و مسیر زندگی شخصیت های اصلی و همچنین تأثیر سفر به کربلا بر نگاه آن هاست. موضوعی که به مستند، بعدی فراتر از یک سفرنامه تصویری بخشیده است.

حضور یک تازه مسلمان هلندی در اربعین

مستند «من از هلند می آیم» ساخته محمد کرم زاده، داستان زنی هلندی را روایت می کند که پس از مسلمان شدن، برای نخستین بار در راهپیمایی اربعین حضور پیدا می کند. فیلم از خلال گفت وگوهای شخصیت اصلی، مخاطب را با انگیزه های او برای انتخاب اسلام، پذیرش حجاب و حضور در این سفر معنوی آشنا می کند. مستند «من از هلند می آیم» بیش از آنکه درباره مسیر نجف تا کربلا باشد، درباره تحولی درونی و تجربه ای شخصی است که در فضای اربعین شکل گرفته و مخاطب را با ابعاد انسانی این رویداد آشنا می کند.

نمایش وحدت در میان تفاوت ها

محمد حبیبی منصور در مستند «کشور حسین» به سراغ زائرانی از ملیت های مختلف رفته و در قالب هفت روایت، انگیزه های آنان را برای شرکت در مراسم پیاده روی اربعین جویا شده است. این اثر می گوشت تصویری از هم زیستی انسان هایی با زبان، نژاد و فرهنگ های متفاوت ارائه دهد که همگی زیر پرچم امام حسین^(ع) گرد هم آمده اند. روایت های متنوع فیلم نیز نشان می دهد اربعین چگونه توانسته مرزهای جغرافیایی را کم رنگ کند و مفهومی از همدلی جهانی را به نمایش بگذارد.

ماجراهای زائران پاکستانی در مرز ایران

مستند «نعره حیدری» به کارگردانی علی مؤمنی، روایتگر حضور هزاران زائر پاکستانی در مرز میرجاوه است. فیلم علاوه بر نمایش دشواری های سفر، به نقش خادمان و نیروهای مردمی در استقبال از زائران نیز می پردازد. این مستند با تمرکز بر مرز ایران و پاکستان، بخشی کمتر دیده شده از مسیر اربعین را به تصویر می کشد و نشان می دهد خدمت رسانی به زائران، خود بخشی از فرهنگ اربعین است.

سفری از شمال اروپا تا سرزمین عشق

مستند «از استکهلم تا کربلا» ساخته علی سجادی، داستان ورزشکاری شیعه از سوئد را روایت می کند که با پرچم کشورش در پیاده روی اربعین حضور دارد. او در طول مسیر با زائرانی از پنج قاره آشنا می شود و تجربه خود از همدلی، مهمان نوازی و وحدت میان ملت ها را بازگو می کند. «از استکهلم تا کربلا» تصویری روشن از جهانی شدن اربعین ارائه می دهد و اثبات می کند که این مراسم دیگر محدود به جغرافیای جهان اسلام نیست، بلکه به رویدادی فرا ملی تبدیل شده است که هر سال بر شمار مخاطبان و مشتاقان آن افزوده می شود.

نگاهی از آمریکا به بزرگ ترین اجتماع مذهبی جهان

مستند «تظاهرات عشق» به کارگردانی امیر اصانلو، حضور «ایدی مک لود آرمسترانگ» فعال سیاسی آمریکایی را در پیاده روی اربعین روایت می کند. این اثر با تکیه بر نگاه شخصیت اصلی، تلاش دارد مفاهیمی همچون عدالت خواهی، همبستگی ملت ها و مقابله با ظلم را در قالب تجربه حضور در اربعین بازخوانی کند. در واقع، این مستند به جای تمرکز صرف بر مناسک مذهبی، بر تأثیر این اجتماع بر نگرش یک فعال اجتماعی غربی تأکید می کند و از این منظر، اثری متفاوت در میان مستندهای اربعینی محسوب می شود.

مسیر دشوار زائران پاکستانی

مسعود امجدیان در مستند «سند تا فرات» دوربین خود را همراه زائران پاکستانی کرده است. زائرانی که برای رسیدن به کربلا، مسیرهای طولانی و دشواری را پشت سر می گذارند. فیلم با نمایش سختی های سفر، مشکلات مرزی و اشتیاق زائران، تصویری کمتر دیده شده از اربعین ارائه می دهد. نقطه قوت مستند «سند تا فرات» تمرکزش بر انسان هایی است که با وجود همه محدودیت ها و خود را به این اجتماع عظیم می رسانند و معنای واقعی دلدادگی را به تصویر می کشند.

هنر در خدمت روایت اربعین

میثم بابایی در مستند «خیابان انتفاضه» سراغ یک هنرمند آمریکایی رفته است که با برپایی نمایشگاهی از آثار نقاشی مفهومی، مفاهیمی مانند مقاومت، ظلم ستیزی و آزادی را در بستر راهپیمایی اربعین به تصویر می کشد. این مستند تلاش می کند نشان دهد که اربعین تنها یک آیین مذهبی نیست، بلکه بستری برای گفت و گوی فرهنگی و هنری نیز محسوب می شود. حضور یک هنرمند خارجی به عنوان شخصیت محوری، روایت مستند «خیابان انتفاضه» را نیز از قالب معمول مستندهای اربعین خارج کرده است و مخاطب را با برداشت متفاوتی از پیام عاشورا آشنا می کند.

روایت اندونزیایی ها از عشق حسینی

حسن تنگسیری در مستند «از دیار حبیب» به سراغ شیعیان اندونزی رفته و تجربه آنان از حضور در راهپیمایی اربعین را روایت کرده است. فیلم با گفت و گو با زائران و نمایش زندگی آنان، نشان می دهد که فرهنگ عاشورا چگونه در دوزخ ترین نقاط آسیا نیز گسترش یافته است. معرفی پیشینه اجتماعی شخصیت ها و تأثیر سفر کربلا بر زندگی آنان، از ویژگی های مهم مستند «از دیار حبیب» به شمار می رود و آن را به یکی از مستندهای متفاوت درباره اربعین تبدیل کرده است.